

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY 2014/42/UE**z dnia 3 kwietnia 2014 r.****w sprawie zabezpieczenia i konfiskaty narzędzi służących do popełnienia przestępstwa i korzyści pochodzących z przestępstwa w Unii Europejskiej**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 82 ust. 2 i art. 83 ust. 1,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów ⁽²⁾,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą ⁽³⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Głównym motywem transgranicznej przestępczości zorganizowanej, w tym organizacji przestępczych typu mafijnego, jest uzyskiwanie korzyści finansowych. W związku z tym właściwe organy powinny dysponować środkami pozwalającymi na wykrywanie, zabezpieczanie i konfiskatę korzyści pochodzących z przestępstwa, jak i na zarządzanie tymi korzyściami. Skuteczne zapobieganie przestępczości zorganizowanej i zwalczanie jej powinno jednak polegać na neutralizacji korzyści pochodzących z przestępstwa i powinno zostać rozszerzone, w niektórych przypadkach, na wszelkie mienie pochodzące z działalności przestępczej.
- (2) Zorganizowane grupy przestępcze działają niezależnie od istnienia granic i coraz częściej uzyskują mienie w państwach członkowskich innych niż te, w których głównie działają, oraz w państwach trzecich. Coraz potrzebniejsza staje się skuteczna współpraca międzynarodowa w zakresie odzyskiwania mienia i wzajemnej pomocy prawnej.
- (3) Do najskuteczniejszych metod walki z przestępczością zorganizowaną należy wprowadzenie surowych konsekwencji prawnych popełniania takiego rodzaju przestępstw, jak również skuteczne wykrywanie oraz zabezpieczanie i konfiskata narzędzi służących do popełnienia przestępstwa i korzyści pochodzących z przestępstwa.
- (4) Mimo że danych statystycznych dotyczących tej kwestii jest niewiele, wydaje się, że kwoty odzyskiwane z korzyści pochodzących z przestępstw w Unii nie są wystarczające w porównaniu z szacunkową wysokością takich korzyści. Z przeprowadzonych analiz wynika, że mimo iż procedury konfiskaty są uregulowane przepisami unijnymi i krajowymi, to są one wykorzystywane w zbyt ograniczonym zakresie.
- (5) Przyjęcie minimalnych zasad doprowadzi do zbliżenia systemów zabezpieczania i konfiskaty mienia obowiązujących w państwach członkowskich, a tym samym zwiększy wzajemne zaufanie i ułatwi skuteczną współpracę transgraniczną.

⁽¹⁾ Dz.U. C 299 z 4.10.2012, s. 128.

⁽²⁾ Dz.U. C 391 z 18.12.2012, s. 134.

⁽³⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 25 lutego 2014 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym) oraz decyzja Rady z dnia 14 marca 2014 r.

- (6) W programie sztokholmskim oraz w konkluzjach Rady ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych dotyczących konfiskaty i odzyskiwania mienia, które przyjęto w czerwcu 2010 r., podkreślono znaczenie bardziej skutecznej identyfikacji, konfiskaty i ponownego wykorzystywania mienia pochodzącego z przestępstwa.
- (7) Obecne unijne ramy prawne dotyczące zabezpieczania, zajmowania i konfiskaty mienia obejmują wspólne działanie 98/699/WSiSW⁽¹⁾ oraz następujące decyzje: decyzja ramowa Rady 2001/500/WSiSW⁽²⁾, decyzja ramowa Rady 2003/577/WSiSW⁽³⁾, decyzja ramowa Rady 2005/212/WSiSW⁽⁴⁾ i decyzja ramowa Rady 2006/783/WSiSW⁽⁵⁾.
- (8) Ze sprawozdań Komisji dotyczących wykonania decyzji ramowych 2003/577/WSiSW, 2005/212/WSiSW i 2006/783/WSiSW wynika, że istniejące systemy służące konfiskacie rozszerzonej oraz wzajemnemu uznawaniu nakazów zabezpieczenia i nakazów konfiskaty nie są w pełni skuteczne. Konfiskata jest utrudniona z powodu różnic w prawie poszczególnych państw członkowskich.
- (9) Celem niniejszej dyrektywy jest zmiana i rozszerzenie zakresu decyzji ramowych 2001/500/WSiSW i 2005/212/WSiSW. Te decyzje ramowe powinny zostać częściowo zastąpione w odniesieniu do państw członkowskich związanych niniejszą dyrektywą.
- (10) Państwa członkowskie zachowują swobodę w wyborze sądu właściwego do prowadzenia postępowań dotyczących konfiskaty związanych ze sprawą karną.
- (11) Konieczne jest doprecyzowanie istniejącego pojęcia korzyści z przestępstwa, tak aby objęło ono bezpośrednie korzyści z działalności przestępczej i wszystkie korzyści pośrednie, w tym uzyskane poprzez ponowne zainwestowanie lub przekształcanie korzyści bezpośrednich. Korzyści mogą zatem obejmować wszelkie mienie, w tym mienie, które zostało przekształcone lub zamienione – w całości lub w części – w inne mienie, oraz mienie, które zostało połączone z mieniem uzyskanym z legalnych źródeł – do wysokości szacowanej wartości włączonych do niego korzyści. Korzyści z przestępstwa mogą też obejmować dochody lub inne wpływy wynikające z korzyści z przestępstwa lub z mienia będącego wynikiem takiego przekształcenia, zamiany lub połączenia.
- (12) Niniejsza dyrektywa wprowadza szeroką definicję mienia, które może zostać poddane zabezpieczeniu i konfiskacie. Definicja ta obejmuje dokumenty lub instrumenty prawne potwierdzające prawo do takiego mienia lub prawo z nim związane. Do takich dokumentów lub instrumentów zaliczyć można na przykład instrumenty finansowe lub dokumenty, które mogą stanowić podstawę roszczeń wierzycieli i które z reguły znajdują się w posiadaniu osób objętych stosownym postępowaniem. Niniejsza dyrektywa nie narusza istniejących krajowych procedur dotyczących zachowywania dokumentów prawnych lub instrumentów potwierdzających prawo do mienia lub prawo z nim związane, ponieważ procedury te są stosowane przez właściwe organy krajowe lub organy publiczne zgodnie z prawem krajowym.
- (13) Zabezpieczenie i konfiskata w rozumieniu niniejszej dyrektywy są niezależnymi pojęciami, co nie powinno uniemożliwić państwom członkowskim wykonywania przepisów niniejszej dyrektywy przy wykorzystaniu instrumentów, które zgodnie z prawem krajowym zostałyby uznane za kary lub środki innego rodzaju.

⁽¹⁾ Wspólne działanie 98/699/WSiSW z dnia 3 grudnia 1998 r. przyjęte przez Radę na podstawie art. K.3 Traktatu o Unii Europejskiej, w sprawie prania brudnych pieniędzy, identyfikacji, wykrywania, zamrażania, zajmowania i konfiskaty narzędzi oraz zysków pochodzących z przestępstwa (Dz.U. L 333 z 9.12.1998, s. 1).

⁽²⁾ Decyzja ramowa Rady 2001/500/WSiSW z dnia 26 czerwca 2001 r. w sprawie prania brudnych pieniędzy oraz identyfikacji, wykrywania, zamrożenia, zajęcia i konfiskaty narzędzi oraz zysków pochodzących z przestępstwa (Dz.U. L 182 z 5.7.2001, s. 1).

⁽³⁾ Decyzja ramowa Rady 2003/577/WSiSW z dnia 22 lipca 2003 r. w sprawie wykonania w Unii Europejskiej postanowień o zabezpieczeniu mienia i środków dowodowych (Dz.U. L 196 z 2.8.2003, s. 45).

⁽⁴⁾ Decyzja ramowa Rady 2005/212/WSiSW z dnia 24 lutego 2005 r. w sprawie konfiskaty korzyści, narzędzi i mienia pochodzących z przestępstwa (Dz.U. L 68 z 15.3.2005, s. 49).

⁽⁵⁾ Decyzja ramowa Rady 2006/783/WSiSW z dnia 6 października 2006 r. w sprawie stosowania zasady wzajemnego uznawania do nakazów konfiskaty (Dz.U. L 328, 24.11.2006, p. 59).

- (14) Przy konfiskacie narzędzi służących do popełnienia przestępstwa i korzyści pochodzących z przestępstwa na podstawie prawomocnego orzeczenia sądowego oraz przy konfiskacie mienia stanowiącego równowartość takich narzędzi oraz korzyści powinno być stosowane szerokie rozumienie przestępstw objętych niniejszą dyrektywą. Decyzja ramowa 2001/500/WSiSW nałożyła na państwa członkowskie obowiązek umożliwienia konfiskaty narzędzi służących do popełnienia przestępstwa i korzyści pochodzących z przestępstwa w następstwie prawomocnego wyroku skazującego oraz obowiązek umożliwienia konfiskaty mienia stanowiącego równowartość takich narzędzi oraz korzyści. W odniesieniu do przestępstw nieobjętych niniejszą dyrektywą takie obowiązki należy utrzymać, a pojęcie korzyści – zgodnie z definicją zawartą w niniejszej dyrektywie – należy interpretować w podobny sposób. W stosownych przypadkach i zgodnie z prawem krajowym państwa członkowskie mogą zdefiniować konfiskatę mienia o równej wartości jako uzupełniającą lub zastępczą względem konfiskaty bezpośredniej.
- (15) Należy wprowadzić możliwość konfiskowania narzędzi służących do popełnienia przestępstwa i korzyści pochodzących z przestępstwa lub mienia, którego wartość odpowiada wartości takich narzędzi lub korzyści, pod warunkiem że w odniesieniu do danego przestępstwa wydany zostanie prawomocny wyrok skazujący. Taki prawomocny wyrok skazujący może również zostać wydany w wyniku postępowania zaocznego. Jeżeli konfiskata nie jest możliwa na podstawie prawomocnego wyroku skazującego, w określonych okolicznościach powinno nadal być możliwe skonfiskowanie narzędzi i korzyści, przynajmniej w przypadku choroby lub ucieczki podejrzanego lub oskarżonego. Jednakże w odniesieniu do przypadków choroby oraz ucieczki możliwość przeprowadzenia w państwach członkowskich postępowania zaocznego byłaby wystarczająca dla spełnienia tego obowiązku. W przypadku ucieczki podejrzanego lub oskarżonego państwa członkowskie powinny podjąć wszelkie uzasadnione działania i mogą wprowadzić obowiązek wezwania danej osoby w związku z postępowaniem w sprawie konfiskaty lub obowiązek powiadomienia jej o takim postępowaniu.
- (16) Na użytek niniejszej dyrektywy za chorobę należy uznać przedłużającą się niezdolność podejrzanego lub oskarżonego do uczestniczenia w postępowaniu karnym, w wyniku czego postępowanie to nie może się dalej toczyć w normalnych warunkach. Podejrzeni lub oskarżeni mogą zostać wezwani do przedstawienia dowodu choroby, którym może być na przykład zaświadczenie lekarskie, a sąd powinien mieć możliwość odmowy uznania takiego dowodu, jeżeli uzna go za niewystarczający. Nie powinno to mieć wpływu na prawo danej osoby do bycia reprezentowaną w postępowaniu przez pełnomocnika.
- (17) Przy wykonywaniu niniejszej dyrektywy w odniesieniu do konfiskaty mienia, którego wartość odpowiada wartości narzędzi, jej odpowiednie przepisy mogłyby mieć zastosowanie, jeżeli w związku ze szczególnymi okolicznościami rozpatrywanej sprawy środek w postaci takiej konfiskaty jest proporcjonalny, mając na uwadze w szczególności wartość danych narzędzi. Państwa członkowskie mogą również uwzględnić, czy i w jakim zakresie skazany ponosi odpowiedzialność za niemożność konfiskaty narzędzi.
- (18) Wykonując niniejszą dyrektywę, państwa członkowskie mogą postanowić, że w wyjątkowych okolicznościach należy odstąpić od zarządzania konfiskaty, w przypadku gdyby zgodnie z prawem krajowym stanowiła ona nadmierne obciążenie dla osoby, której dotyczy, na podstawie okoliczności danej sprawy, które powinny odgrywać decydującą rolę. Państwa członkowskie powinny korzystać z tej możliwości w bardzo ograniczonym zakresie i powinny mieć możliwość dopuszczenia odstąpienia od orzeczenia konfiskaty wyłącznie w przypadkach, w których konfiskata prowadziłaby do postawienia osoby, której dotyczy, w sytuacji w bardzo dużym stopniu utrudniającej jej przeżycie.
- (19) Grupy przestępcze angażują się w różnorodną działalność przestępczą. Aby zapewnić skuteczne zwalczanie przestępczości zorganizowanej, w niektórych sytuacjach właściwe może być dokonanie w następstwie wyroku skazującego konfiskaty nie tylko mienia powiązanego z danym przestępstwem, lecz także dodatkowego mienia, jeżeli sąd ustali, że stanowi ono korzyść z innych przestępstw. Takie podejście nazywa się „konfiskatą rozszerzoną”. W decyzji ramowej 2005/212/WSiSW przewidziano trzy różne zestawy minimalnych wymogów, spośród których państwa członkowskie mogą wybrać w celu zastosowania konfiskaty rozszerzonej. W rezultacie podczas transpozycji tej decyzji ramowej państwa członkowskie wybrały różne warianty, co doprowadziło do rozbieżnych koncepcji konfiskaty rozszerzonej w krajowych systemach jurysdykcji. Rozbieżności te utrudniają współpracę transgraniczną w odniesieniu do przypadków konfiskaty. Dlatego też konieczne jest dalsze ujednolicenie przepisów dotyczących konfiskaty rozszerzonej poprzez określenie jednego minimalnego standardu.
- (20) Przy ustalaniu, czy z danym przestępstwem mogą być związane korzyści majątkowe, państwa członkowskie mogą brać pod uwagę sposób działania, na przykład to, czy warunkiem uznania danego czynu za przestępstwo jest jego popełnienie w ramach przestępczości zorganizowanej lub z zamiarem uzyskiwania stałych dochodów z przestępstw. Nie powinno to jednak co do zasady naruszać możliwości konfiskaty rozszerzonej.

- (21) Konfiskata rozszerzona powinna być możliwa, jeżeli sąd jest przekonany, że dane mienie pochodzi z działalności przestępczej. Nie oznacza to konieczności ustalenia, że dane mienie pochodzi z działalności przestępczej. Państwa członkowskie mogą przewidzieć, że wystarczające może być na przykład stwierdzenie przez sąd, w oparciu o ocenę prawdopodobieństwa, lub w racjonalny sposób założyć, że znacznie bardziej prawdopodobne jest, że dane mienie uzyskano z działalności przestępczej niż z działalności innego rodzaju. W tym kontekście sąd musi rozważyć szczególne okoliczności sprawy, w tym fakty i dostępne dowody, w oparciu o które można wydać decyzję o konfiskacie rozszerzonej. Nieproporcjonalność mienia danej osoby do jej legalnych dochodów może stanowić jedną z okoliczności stanowiących podstawę stwierdzenia przez sąd, iż mienie to pochodzi z działalności przestępczej. Państwa członkowskie mogą również wprowadzić wymóg określonego przedziału czasowego, w trakcie którego mienie można uznać za pochodzące z działalności przestępczej.
- (22) Niniejsza dyrektywa określa zasady minimalne. Nie uniemożliwia państwom członkowskim wprowadzenia szerszych uprawnień w ich prawie krajowym, na przykład w odniesieniu do ich zasad dotyczących dowodów.
- (23) Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do przestępstw, które objęte są zakresem stosowania wymienionych w niej aktów prawnych. W ramach zakresu stosowania tych aktów prawnych państwa członkowskie powinny stosować rozszerzoną konfiskatę przynajmniej w odniesieniu do niektórych przestępstw określonych w niniejszej dyrektywie.
- (24) Powszechną i coraz częściej stosowaną praktyką służącą uniknięciu konfiskaty jest przekazywanie mienia przez podejrzanego lub oskarżonego świadomej tego osobie trzeciej. Obowiązujące unijne ramy prawne nie zawierają wiążących przepisów dotyczących konfiskaty mienia przekazanego osobom trzecim. W związku z tym coraz bardziej konieczne staje się umożliwienie konfiskaty mienia przekazanego osobom trzecim lub nabytego przez te osoby. Nabycie przez osobę trzecią odnosi się na przykład do sytuacji, w których osoba trzecia nabyła mienie – bezpośrednio lub pośrednio, na przykład przez pośrednika – od podejrzanego lub oskarżonego, w tym w przypadku sprawstwa polecającego lub kierowniczego lub popełnienia przestępstwa na rzecz podejrzanego lub oskarżonego, oraz jeżeli oskarżony nie posiada mienia, które można skonfiskować. Konfiskata taka powinna być możliwa przynajmniej w przypadkach, w których osoby trzecie wiedziały lub powinny były wiedzieć – na podstawie konkretnych faktów i okoliczności, takich jak przekazanie nieodpłatne lub przekazanie w zamian za kwotę o wiele niższą niż wartość rynkowa danego mienia – że celem przekazania lub nabycia mienia było uniknięcie konfiskaty. Przepisy dotyczące konfiskaty w stosunku do osób trzecich powinny dotyczyć zarówno osób fizycznych, jak i osób prawnych. W żadnym przypadku nie powinny być naruszane prawa osób trzecich działających w dobrej wierze.
- (25) W stosownych przypadkach i zgodnie z prawem krajowym państwa członkowskie mogą zdefiniować konfiskatę w stosunku do osób trzecich jako uzupełniającą lub zastępczą względem konfiskaty bezpośredniej.
- (26) Konfiskata prowadzi do ostatecznego pozbawienia mienia. Warunkiem wstępnym konfiskaty i ważnym elementem wykonania nakazu konfiskaty może być zajęcie mienia. Mienie jest zabezpieczane poprzez jego zajęcie. Aby zapobiec wyzbywaniu się mienia przed wydaniem nakazu zabezpieczenia, należy przyznać właściwym organom w państwach członkowskich uprawnienia do podjęcia natychmiastowego działania w celu zabezpieczenia tego mienia.
- (27) Ponieważ mienie jest często zajmowane do celów konfiskaty, zabezpieczenie i konfiskata są ze sobą ściśle powiązane. W niektórych systemach prawnych zabezpieczenie do celów konfiskaty jest uznawane za odrębny środek proceduralny o tymczasowym charakterze, poprzedzający ewentualny nakaz konfiskaty. Bez uszczerbku dla różnych krajowych systemów prawnych i decyzji ramowej 2003/577/WSiSW niniejsza dyrektywa powinna doprowadzić do zbliżenia niektórych aspektów krajowych systemów zabezpieczania mienia do celów konfiskaty.
- (28) Zabezpieczenie mienia nie narusza możliwości uznania danej rzeczy za dowód w trakcie postępowania, pod warunkiem że zostanie ona następnie udostępniona w celu skutecznego wykonania nakazu konfiskaty.

- (29) Mienie może zostać zabezpieczone w związku z postępowaniem karnym również w celu ewentualnej późniejszej restytucji lub w celu zapewnienia środków na pokrycie szkody powstałej w wyniku przestępstwa.
- (30) Podejrzani lub oskarżeni często ukrywają mienie przez cały okres trwania postępowania karnego. W rezultacie nie można wykonać nakazów konfiskaty, a osoby, których nakaz ten dotyczy, mogą nadal korzystać ze swojego mienia po odbyciu kary. Konieczne jest zatem umożliwienie określenia dokładnego zakresu mienia, które ma zostać poddane konfiskacie nawet po wydaniu prawomocnego wyroku skazującego, w celu umożliwienia pełnego wykonania nakazów konfiskaty w sytuacji, gdy na początkowym etapie postępowania nie wykryto żadnego mienia lub wykryte mienie nie było wystarczające, a nakaz konfiskaty pozostaje niewykonany.
- (31) Mając na uwadze ograniczenie prawa własności wynikające z nakazów zabezpieczenia, takie tymczasowe środki należy utrzymywać nie dłużej niż jest to konieczne do zapewnienia dostępności mienia na wypadek ewentualnej późniejszej konfiskaty. Może to wymagać kontroli sądowej, która powinna zagwarantować, że cel tych środków, jakim jest zapobieżenie wyzbywaniu się mienia, nadal pozostaje aktualny.
- (32) Mieniem zabezpieczonym do celów przeprowadzenia ewentualnej późniejszej konfiskaty należy odpowiednio zarządzać, tak aby nie doprowadzić do utraty jego wartości ekonomicznej. W celu zminimalizowania takich strat państwa członkowskie powinny podjąć konieczne środki, w tym środki obejmujące możliwość sprzedaży lub przekazania mienia. W celu skutecznego zarządzania zabezpieczonym mieniem przed konfiskatą oraz zachowania jego wartości podczas oczekiwania na decyzję sądu państwa członkowskie powinny podjąć stosowne środki, na przykład ustanowienie krajowych scentralizowanych urzędów ds. zarządzania mieniem, grupy wyspecjalizowanych urzędów lub równoważnych mechanizmów.
- (33) Niniejsza dyrektywa wywiera znaczący wpływ na prawa przysługujące nie tylko podejrzany lub oskarżonym, lecz także osobom trzecim nieobjętym postępowaniem karnym. W związku z tym, aby zagwarantować przestrzeganie praw podstawowych tych osób podczas wykonywania niniejszej dyrektywy, konieczne jest ustanowienie szczególnych środków zabezpieczających oraz środków zaskarżenia. Obejmują one prawo do bycia wysłuchanym przysługujące osobom trzecim, które twierdzą, że są właścicielem danego mienia lub że przysługują im inne prawa rzeczowe („ius in re”), takie jak prawo użytkowania. Po wykonaniu nakazu zabezpieczenia należy o jego wydaniu możliwie jak najszybciej powiadomić osobę, której nakaz ten dotyczy. Właściwe organy mogą jednak opóźnić powiadomienie osoby, której dotyczy nakaz zabezpieczenia, o takim nakazie, jeśli wymaga tego interes prowadzonego dochodzenia.
- (34) Celem powiadomienia o nakazie zabezpieczenia mienia jest, między innymi, umożliwienie zaskarżenia go. W powiadomieniu o takim nakazie należy zatem wskazać, przynajmniej pokrótce, podstawę lub podstawy jego wydania, przy czym wskazanie takie może być bardzo zwięzłe.
- (35) Państwa członkowskie powinny rozważyć zasadność podjęcia środków, które umożliwią wykorzystanie skonfiskowanego mienia w interesie publicznym lub do celów społecznych. Środki takie mogłyby między innymi obejmować przeznaczanie mienia na rzecz inicjatyw z zakresu egzekwowania prawa i zapobiegania przestępczości, a także na rzecz innych inicjatyw interesu publicznego i użyteczności społecznej. Ten obowiązek rozważenia zasadności podjęcia takich środków oznacza nałożenie na państwa członkowskie obowiązku proceduralnego, takiego jak przeprowadzanie analiz prawnych lub omawianie zalet i wad wprowadzenia środków. Zarządzając zabezpieczonym mieniem i podejmując środki dotyczące wykorzystania skonfiskowanego mienia, państwa członkowskie powinny podjąć odpowiednie działania w celu zapobieżenia infiltracji przez środowisko przestępcze lub innej nielegalnej infiltracji.
- (36) Niewiele jest wiarygodnych źródeł danych dotyczących zabezpieczenia i konfiskaty korzyści pochodzących z przestępstwa. Do przeprowadzenia oceny niniejszej dyrektywy konieczne jest zebranie minimalnego zestawu stosownych porównywalnych danych statystycznych dotyczących zabezpieczenia i konfiskaty mienia, wykrywania mienia, działań sądowych oraz rozporządzania mieniem.

- (37) Państwa członkowskie powinny starać się gromadzić na szczeblu centralnym dane potrzebne do niektórych statystyk, by móc następnie przesłać je Komisji. Oznacza to, że państwa członkowskie powinny podejmować uzasadnione starania w celu gromadzenia takich danych. Nie oznacza to jednak, że państwa członkowskie mają obowiązek rzeczywistego zgromadzenia danych, jeżeli wiązałoby się to z nieproporcjonalnym obciążeniem administracyjnym lub z koniecznością poniesienia przez dane państwo członkowskie wysokich kosztów.
- (38) Niniejsza dyrektywa nie narusza praw podstawowych i jest zgodna z zasadami uznanymi w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „Kartą”) i w Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (zwaną dalej „EKPCz”), zgodnie z wykładnią zawartą w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Niniejsza dyrektywa powinna być wykonywana zgodnie z tymi prawami i zasadami. Niniejsza dyrektywa nie powinna naruszać przepisów prawa krajowego odnoszących się do pomocy prawnej i nie nakłada żadnych obowiązków na istniejące w państwach członkowskich systemy pomocy prawnej, które należy stosować zgodnie z Kartą i EKPCz.
- (39) Należy opracować szczegółowe środki zabezpieczające w celu zapewnienia, by co do zasady nakazy konfiskaty były uzasadniane, chyba że w uproszczonym postępowaniu karnym dotyczącym spraw niewielkiej wagi osoba, której taki nakaz dotyczy, zrezygnowała ze swojego prawa do otrzymania uzasadnienia.
- (40) Przy wykonywaniu niniejszej dyrektywy, należy uwzględnić przepisy dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/64/UE ⁽¹⁾, dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/13/UE ⁽²⁾ oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/48/UE ⁽³⁾ dotyczących praw w postępowaniu karnym.
- (41) Ponieważ cel niniejszej dyrektywy, a mianowicie ułatwienie konfiskaty mienia w sprawach karnych, nie może zostać osiągnięty w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast możliwe jest jego lepsze osiągnięcie na poziomie Unii, może ona podjąć działania zgodne z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE). Zgodnie z zasadą proporcjonalności, określoną w tym artykule, niniejsza dyrektywa nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu.
- (42) Zgodnie z art. 3 i art. 4a ust. 1 Protokołu (nr 21) w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do TUE i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), Irlandia powiadomiła o zamiarze uczestniczenia w przyjęciu i stosowaniu niniejszej dyrektywy. Zgodnie z tym protokołem Irlandia jest związana niniejszą dyrektywą wyłącznie w odniesieniu do przestępstw objętych aktami prawnymi, którymi jest związana.
- (43) Zgodnie z art. 1 i 2 oraz art. 4a ust. 1 Protokołu (nr 21) w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do TUE i do TFUE, bez uszczerbku dla art. 4 tego protokołu, Zjednoczone Królestwo nie uczestniczy w przyjęciu niniejszej dyrektywy, nie jest nią związane ani jej nie stosuje. Z zastrzeżeniem możliwości włączenia się Zjednoczonego Królestwa na mocy art. 4 tego protokołu, Zjednoczone Królestwo jest związane niniejszą dyrektywą wyłącznie w odniesieniu do przestępstw objętych aktami prawnymi, którymi jest związane.
- (44) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu (nr 22) w sprawie stanowiska Danii, załączonego do TUE i do TFUE, Dania nie uczestniczy w przyjęciu niniejszej dyrektywy, nie jest nią związana ani jej nie stosuje,

⁽¹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/64/UE z dnia 20 października 2010 r. w sprawie prawa do tłumaczenia ustnego i tłumaczenia pisemnego w postępowaniu karnym (Dz.U. L 280 z 26.10.2010, s. 1).

⁽²⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/13/UE z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie prawa do informacji w postępowaniu karnym (Dz.U. L 142 z 1.6.2012, s. 1).

⁽³⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/48/UE z dnia 22 października 2013 r. w sprawie prawa dostępu do adwokata w postępowaniu karnym i w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania oraz w sprawie prawa do poinformowania osoby trzeciej o pozbawieniu wolności i prawa do porozumiewania się z osobami trzecimi i organami konsularnymi w czasie pozbawienia wolności (Dz.U. L 294 z 6.11.2013, s. 1).

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

Artykuł 1

Przedmiot

1. Niniejsza dyrektywa określa minimalne zasady dotyczące zabezpieczania mienia w celu ewentualnej późniejszej konfiskaty oraz zasady dotyczące konfiskaty mienia w sprawach karnych.
2. Niniejsza dyrektywa nie narusza procedur, które państwa członkowskie mogą stosować w celu konfiskaty tego mienia.

Artykuł 2

Definicje

Na użytek niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

- 1) „korzyści” oznaczają wszelkie korzyści majątkowe pochodzące, bezpośrednio lub pośrednio, z przestępstwa; mogą one przybierać dowolną formę mienia i obejmują wszelkie korzyści wynikające z ponownego zainwestowania lub przekształcania korzyści bezpośrednich oraz wszelkie wpływy mające wartość;
- 2) „mienie” oznacza mienie każdego rodzaju, materialne lub niematerialne, ruchome lub nieruchome, oraz dokumenty lub instrumenty prawne potwierdzające prawo do takiego mienia lub prawo z nim związane;
- 3) „narzędzia” oznaczają każde mienie użyte lub które ma zostać użyte w jakikolwiek sposób, w całości lub w części, do popełnienia przestępstwa lub przestępstw;
- 4) „konfiskata” oznacza ostateczne pozbawienie mienia orzeczone przez sąd w związku z przestępstwem;
- 5) „zabezpieczenie” oznacza tymczasowy zakaz przekazywania, niszczenia, przetwarzania, przemieszczania mienia lub rozporządzania nim lub tymczasowe przejęcie pieczy lub kontroli nad mieniem;
- 6) „przestępstwo” oznacza przestępstwo objęte jednym z aktów prawnych wymienionych w art. 3.

Artykuł 3

Zakres stosowania

Niniejszą dyrektywę stosuje się do przestępstw objętych następującymi aktami prawnymi:

- a) Konwencja, sporządzona na podstawie artykułu K.3 ust. 2 lit. c) Traktatu o Unii Europejskiej, w sprawie zwalczania korupcji urzędników Wspólnot Europejskich i urzędników państw członkowskich Unii Europejskiej⁽¹⁾ (zwana dalej „Konwencją w sprawie zwalczania korupcji urzędników”);
- b) decyzja ramowa Rady 2000/383/WSiSW z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie zwiększenia ochrony poprzez sankcje karne i inne sankcje za fałszowanie w związku z wprowadzeniem euro⁽²⁾;
- c) decyzja ramowa Rady 2001/413/WSiSW z dnia 28 maja 2001 r. w sprawie zwalczania fałszowania i oszustw związanych z bezgotówkowymi środkami płatniczymi⁽³⁾;

⁽¹⁾ Dz.U. C 195 z 25.6.1997, s. 1.

⁽²⁾ Dz.U. L 140 z 14.6.2000, s. 1.

⁽³⁾ Dz.U. L 149 z 2.6.2001, s. 1.

- d) decyzja ramowa Rady 2001/500/WSiSW z dnia 26 czerwca 2001 r. w sprawie prania brudnych pieniędzy oraz identyfikacji, wykrywania, zamrożenia, zajęcia i konfiskaty narzędzi oraz dochodów pochodzących z przestępstwa ⁽¹⁾;
- e) decyzja ramowa Rady 2002/475/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie zwalczania terroryzmu ⁽²⁾;
- f) decyzja ramowa Rady 2003/568/WSiSW z dnia 22 lipca 2003 r. w sprawie zwalczania korupcji w sektorze prywatnym ⁽³⁾;
- g) decyzja ramowa Rady 2004/757/WSiSW z dnia 25 października 2004 r. ustanawiająca minimalne przepisy określające znamiona przestępstw i kar w dziedzinie nielegalnego handlu narkotykami ⁽⁴⁾;
- h) decyzja ramowa Rady 2008/841/WSiSW z dnia 24 października 2008 r. w sprawie zwalczania przestępczości zorganizowanej ⁽⁵⁾;
- i) dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/36/UE z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar, zastępująca decyzję ramową Rady 2002/629/WSiSW ⁽⁶⁾;
- j) dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/93/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, zastępująca decyzję ramową Rady 2004/68/WSiSW ⁽⁷⁾;
- k) dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/40/UE z dnia 12 sierpnia 2013 r. dotycząca ataków na systemy informatyczne i zastępująca decyzję ramową Rady 2005/222/WSiSW ⁽⁸⁾,

a także innymi aktami prawnymi, o ile stanowią one wyrażnie, że niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do przestępstw w nich wymienionych.

Artykuł 4

Konfiskata

1. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu umożliwienia konfiskaty, w całości lub w części, narzędzi i korzyści lub mienia, którego wartość odpowiada takim narzędziom lub korzyściom, w przypadku wydania prawomocnego wyroku skazującego za przestępstwo, przy czym może być to również wyrok wydany w wyniku postępowania zaocznego.

2. Jeżeli nie jest możliwe przeprowadzenie konfiskaty na podstawie ust. 1, przynajmniej w sytuacji, gdy niemożność ta wynika z choroby lub ucieczki podejrzanego lub oskarżonego, państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu umożliwienia konfiskaty narzędzi i korzyści w przypadkach gdy wszczęte zostało postępowanie karne w odniesieniu do przestępstwa, które może być źródłem – w sposób bezpośredni lub pośredni – korzyści majątkowych, i takie postępowanie mogło doprowadzić do wydania wyroku skazującego, gdyby podejrzany lub oskarżony był w stanie stanąć przed sądem.

Artykuł 5

Konfiskata rozszerzona

1. Państwa członkowskie przyjmują niezbędne środki w celu umożliwienia konfiskaty, w całości lub w części, mienia należącego do osoby skazanej za popełnienie przestępstwa, które może być źródłem – w sposób bezpośredni lub pośredni – korzyści majątkowych, w przypadku gdy sąd na podstawie okoliczności sprawy, w tym konkretnych faktów i dostępnych dowodów, takich jak nieproporcjonalna do legalnego dochodu skazanego wartość jego mienia, jest przekonany, że przedmiotowe mienie pochodzi z działalności przestępczej.

⁽¹⁾ Dz.U. L 182 z 5.7.2001, s. 1.

⁽²⁾ Dz.U. L 164 z 22.6.2002, s. 3.

⁽³⁾ Dz.U. L 192 z 31.7.2003, s. 54.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 335 z 11.11.2004, s. 8.

⁽⁵⁾ Dz.U. L 300 z 11.11.2008, s. 42.

⁽⁶⁾ Dz.U. L 101 z 15.4.2011, s. 1.

⁽⁷⁾ Dz.U. L 335 z 17.12.2011, s. 1.

⁽⁸⁾ Dz.U. L 218 z 14.8.2013, s. 8.

2. Na użytek ust. 1 niniejszego artykułu pojęcie „przestępstwo” obejmuje co najmniej następujące przestępstwa:
- a) czynna i bierna korupcja w sektorze prywatnym, przewidziana w art. 2 decyzji ramowej 2003/568/WSiSW, a także czynna i bierna korupcja z udziałem urzędników instytucji Unii lub urzędników państw członkowskich, przewidziana odpowiednio w art. 2 i 3 Konwencji w sprawie zwalczania korupcji urzędników;
 - b) przestępstwa związane z udziałem w organizacji przestępczej, o których mowa w art. 2 decyzji ramowej 2008/841/WSiSW, przynajmniej w przypadkach, gdy dane przestępstwo było źródłem korzyści majątkowych;
 - c) doprowadzenie lub nakłanianie dziecka do udziału w przedstawieniach pornograficznych lub czerpanie z tego korzyści, bądź inne wykorzystywanie dziecka do takich celów, jeżeli dziecko osiągnęło wiek przyzwolenia, przewidziane w art. 4 ust. 2 dyrektywy 2011/93/UE; dystrybucja, rozpowszechnianie lub przesyłanie pornografii dziecięcej, o których to przestępstwach mowa w art. 5 ust. 4 tej dyrektywy; oferowanie, dostarczanie lub udostępnianie pornografii dziecięcej, przewidziane w art. 5 ust. 5 tej dyrektywy; produkcja pornografii dziecięcej, przewidziana w art. 5 ust. 6 tej dyrektywy;
 - d) niezgodna z prawem ingerencja w systemy i niezgodna z prawem ingerencja w dane, przewidziana odpowiednio w art. 4 i 5 dyrektywy 2013/40/UE, w przypadku gdy działaniem przy wykorzystaniu jednego z narzędzi, wymienionych w art. 7 tej dyrektywy, zaprojektowanego lub dostosowanego głównie do tego celu, dotknięta została znaczna liczba systemów informatycznych; umyślne wytwarzanie, sprzedaż, dostarczanie w celu użycia, przywóz, rozpowszechnianie lub udostępnianie w inny sposób narzędzi do popełniania przestępstw, przynajmniej w przypadkach, które nie są przypadkami mniejszej wagi, przewidzianymi w art. 7 tej dyrektywy;
 - e) przestępstwo zagrożone – zgodnie z odpowiednim aktem prawnym wymienionym w art. 3, lub w przypadku gdy dany akt prawny nie określa zagrożenia karą, zgodnie z odpowiednimi przepisami prawa krajowego – maksymalną karą pozbawienia wolności na okres co najmniej czterech lat.

Artykuł 6

Konfiskata w stosunku do osób trzecich

1. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu umożliwienia konfiskaty korzyści lub innego mienia, którego wartość odpowiada korzyściom, jeżeli takie korzyści lub inne mienie podejrzany lub oskarżony przekazał, bezpośrednio lub pośrednio, osobom trzecim lub jeżeli osoby trzecie nabyły je od podejrzanego lub oskarżonego, przynajmniej w przypadkach, gdy te osoby trzecie wiedziały lub powinny były wiedzieć – na podstawie konkretnych faktów i okoliczności, takich jak przekazanie lub nabycie nieodpłatnie lub za kwotę znacznie niższą niż wartość rynkowa danego mienia – że celem przekazania lub nabycia było uniknięcie konfiskaty.
2. Ust. 1 nie narusza praw osób trzecich działających w dobrej wierze.

Artykuł 7

Zabezpieczenie

1. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu umożliwienia zabezpieczenia mienia w celu ewentualnej późniejszej konfiskaty. Środki takie, o których zastosowaniu decyduje właściwy organ, obejmują pilne działanie, które w razie konieczności należy podjąć w celu zabezpieczenia mienia.
2. Mienie będące w posiadaniu osoby trzeciej, o którym mowa w art. 6, może podlegać środkom zabezpieczającym do celów ewentualnej późniejszej konfiskaty.

Artykuł 8

Środki zabezpieczające

1. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia osobom, w odniesieniu do których stosuje się środki przewidziane w niniejszej dyrektywie, prawa do wniesienia skutecznego środka zaskarżenia oraz do rzetelnego procesu sądowego w celu umożliwienia im korzystania z przysługujących im praw.
2. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia, by jak najszybciej po wykonaniu nakazu zabezpieczenia powiadomić o nim osobę, której nakaz ten dotyczy. W powiadomieniu należy uzasadnić, przynajmniej pokrótce, wydanie takiego nakazu. Jeżeli jest to konieczne dla właściwego przebiegu postępowania karnego, właściwe organy mogą opóźnić powiadomienie o nakazie zabezpieczenia mienia osoby, której nakaz ten dotyczy.
3. Nakaz zabezpieczenia mienia obowiązuje tylko przez okres konieczny do zabezpieczenia mienia ze względu na możliwość późniejszej konfiskaty.
4. Państwa członkowskie zapewniają osobie, której mienia dotyczy nakaz zabezpieczenia, skuteczną możliwość zaskarżenia go przed sądem zgodnie z procedurami przewidzianymi w prawie krajowym. Procedury takie mogą przewidywać, że w przypadku gdy wstępny nakaz zabezpieczenia mienia został wydany przez właściwy organ inny niż organ sądowy, nakaz taki musi najpierw zostać przedłożony organowi sądowemu w celu jego zatwierdzenia lub kontroli, zanim będzie mógł zostać zaskarżony przed sądem.
5. Zabezpieczone mienie, które nie ulega późniejszej konfiskacie, jest niezwłocznie zwracane. Warunki lub zasady proceduralne regulujące zwrot takiego mienia określane są przez prawo krajowe.
6. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia, by każdy nakaz konfiskaty zawierał uzasadnienie oraz by o takim nakazie powiadamiać osobę, której on dotyczy. Państwa członkowskie zapewniają osobie, w odniesieniu do której nakazano konfiskatę, możliwość zaskarżenia nakazu konfiskaty przed sądem.
7. Bez uszczerbku dla dyrektywy 2012/13/UE i dyrektywy 2013/48/UE, w trakcie całego postępowania w sprawie konfiskaty dotyczącego określenia korzyści i narzędzi, osobom, których mienia dotyczy nakaz konfiskaty, zapewnia się prawo dostępu do adwokata, tak by mogły korzystać z przysługujących im praw. Osoby takie są powiadamiane o tym prawie.
8. W postępowaniu, o którym mowa w art. 5, osobie, której dotyczy konfiskata, musi przysługiwać rzeczywista możliwość zakwestionowania okoliczności sprawy, w tym konkretnych faktów i dostępnych dowodów, na podstawie których dane mienie uznano za mienie pochodzące z działalności przestępczej.
9. Osoby trzecie mają prawo wystąpić z roszczeniami wynikającymi z przysługującego im prawa własności lub innych praw rzeczowych, w tym również w przypadkach, o których mowa w art. 6.
10. Jeżeli w związku z popełnieniem przestępstwa ofiary przestępstwa zgłaszają roszczenia w stosunku do osoby, która objęta jest przewidzianym w niniejszej dyrektywie środkiem dotyczącym konfiskaty, państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia, by zastosowanie takiego środka nie spowodowało pozbawienia ofiar przestępstwa możliwości wystąpienia o zaspokojenie tych roszczeń.

*Artykuł 9***Skuteczna konfiskata i wykonanie**

Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu umożliwienia wykrycia i śledzenia mienia, które ma być objęte zabezpieczeniem i konfiskatą, również po wydaniu prawomocnego wyroku skazującego lub po przeprowadzeniu postępowania w ramach stosowania art. 4 ust. 2, oraz w celu zapewnienia skutecznego wykonania nakazu konfiskaty, jeśli taki nakaz został już wydany.

*Artykuł 10***Zarządzanie mieniem zabezpieczonym i mieniem skonfiskowanym**

1. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki, na przykład poprzez utworzenie scentralizowanych urzędów, grupy wyspecjalizowanych urzędów lub równoważnych mechanizmów, w celu zapewnienia należytego zarządzania zabezpieczonym mieniem, z myślą o możliwej późniejszej konfiskacie.
2. Państwa członkowskie zapewniają, by środki, o których mowa w ust. 1, obejmowały w razie konieczności możliwość sprzedaży lub przekazania mienia.
3. Państwa członkowskie rozważają zasadność podjęcia środków, które umożliwią wykorzystanie skonfiskowanego mienia w interesie publicznym lub do celów społecznych.

*Artykuł 11***Dane statystyczne**

1. Państwa członkowskie systematycznie gromadzą i utrzymują kompleksowe dane statystyczne uzyskiwane od stosownych organów. Co roku zgromadzone dane statystyczne przesyłane są Komisji i obejmują:
 - a) liczbę wykonanych nakazów zabezpieczenia;
 - b) liczbę wykonanych nakazów konfiskaty;
 - c) szacowaną wartość zabezpieczonego mienia, przynajmniej mienia zabezpieczonego, w momencie zabezpieczenia, z myślą o możliwej późniejszej konfiskacie;
 - d) szacowaną wartość skonfiskowanego mienia w momencie konfiskaty.
2. Państwa członkowskie przesyłają również Komisji co roku następujące dane statystyczne, jeżeli takie dane są dostępne na szczeblu centralnym w danym państwie członkowskim:
 - a) liczba wniosków o wydanie nakazu zabezpieczenia, który ma zostać wykonany w innym państwie członkowskim;
 - b) liczba wniosków o wydanie nakazu konfiskaty, który ma zostać wykonany w innym państwie członkowskim;
 - c) wartość lub szacowana wartość mienia skonfiskowanego na skutek wykonania w innym państwie członkowskim.
3. Dane, o których mowa w ust. 2, państwa członkowskie starają się gromadzić na szczeblu centralnym.

*Artykuł 12***Transpozycja**

1. Państwa członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy do dnia 4 października 2015 r. Państwa członkowskie niezwłocznie przekazują Komisji tekst tych przepisów.
2. Przepisy przyjęte przez państwa członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odniesienia określane są przez państwa członkowskie.
3. Państwa członkowskie przekazują Komisji tekst podstawowych przepisów prawa krajowego, przyjętych w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą.

*Artykuł 13***Sprawozdawczość**

Do dnia 4 października 2018 r. Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie oceniające wpływ obowiązujących przepisów krajowych dotyczących konfiskaty i odzyskiwania mienia, któremu, w razie potrzeby, towarzyszą stosowne wnioski.

W sprawozdaniu tym Komisja ocenia również, czy konieczne jest zweryfikowanie wykazu przestępstw zamieszczonego w art. 5 ust. 2.

*Artykuł 14***Zastąpienie wspólnego działania 98/699/WSiSW oraz niektórych przepisów decyzji ramowych 2001/500/WSiSW i 2005/212/WSiSW**

1. Wspólne działanie 98/699/WSiSW, art. 1 lit. a), art. 3 i 4 decyzji ramowej 2001/500/WSiSW oraz art. 1 pierwsze cztery tiret, oraz art. 3 decyzji ramowej 2005/212/WSiSW zostają zastąpione niniejszą dyrektywą w odniesieniu do związanych nią państw członkowskich, bez uszczerbku dla obowiązków tych państw członkowskich dotyczących terminu transpozycji tych decyzji ramowych do prawa krajowego.
2. W odniesieniu do państw członkowskich związanych niniejszą dyrektywą odesłania do wspólnego działania 98/699/WSiSW i przepisów decyzji ramowych 2001/500/WSiSW i 2005/212/WSiSW, o których mowa w ust. 1, traktuje się jako odesłania do niniejszej dyrektywy.

*Artykuł 15***Wejście w życie**

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

*Artykuł 16***Adresaci**

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich zgodnie z Traktatami.

Sporządzono w Brukseli dnia 3 kwietnia 2014 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

M. SCHULZ

Przewodniczący

W imieniu Rady

D. KOURKOULAS

Przewodniczący